

روزنامه همدلی

روزنامه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران	
دوشنبه ۴ تیر ۱۴۰۳ - ۱۷ ذیحجه ۱۴۴۵ - ۲۴ ژوئن ۲۰۲۴ - شماره ۲۴۴۴ - سال نهم	
۸ صفحه - قیمت ۱۰۰۰۰ تومان - ضریب کیفی ۶۱۴	
hamdelidaily.ir www.hamdeli.com news@hamdeli.com t.me/HamdeliNews	
صاحب امتیاز، مدیر مسئول: ولی‌الله شجاع‌پوریان سردبیر: جلال خوش چهره	
مدیر هنری: امین مریمی چاپ: صمیم ۰۲-۶۵۵۸۶۸۰۱-۰۲۱ توریح: نشر گستر امروز ۰۲۱۶۱۹۳۳۰۰۰	
تهران- خیابان مطهری- نزسیده به تقاطع سهروردی- خیابان سنندج	
خیابان زاهدان- پلاک ۸- واحد ۲- تلفکس: ۰۲۱۸۸۸۳۹۴۵۱-۰۲۱۸۸۸۴۹۴۳۰	

یادداشت

دوگانه ساختار کارگزار و انتخابات آینده

مه‌لی خرم

کارشناس علوم سیاسی

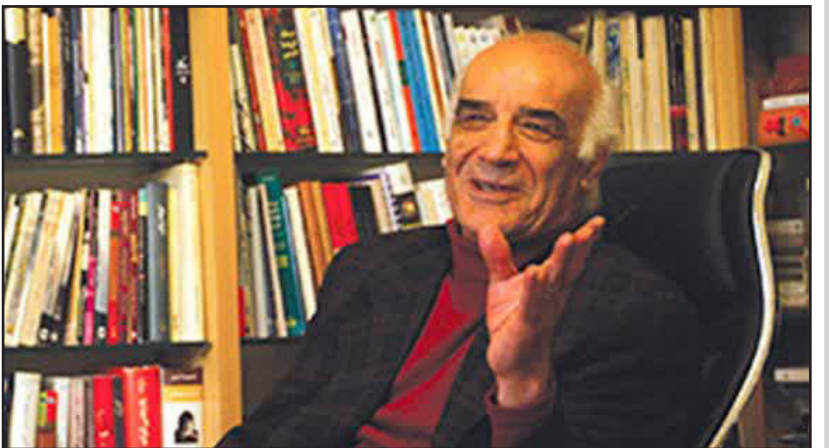
نظریه ساختار/ کارگزار از جمله نظریات شناخته شده در علوم اجتماعی و سیاسی است. گیندز، پارسونز، فوکو، آلتوسر و ژان پیاسه از جمله معروف ترین اندیشمندانی هستند که به بررسی ساختارگرایی، کارکردگرایی و نظریه ساخت بندی پرداخته اند.

اصالت کارگزار؛ در این دیدگاه پدیده های اجتماعی و سیاسی حاصل کنش آدمیان است.«این دیدگاه سوژه محور است». دانش، تخصص و توانایی‌های کارگزار عامل اصلی انتخاب سیاست‌ها و تاثیرگذاری بر ساختار اصلی «مدل انتخاب عقلانی» از جمله نظریات مطرحی است که کارگزار را نقطه مرکزی و کنشگر اصلی پدیده‌های سیاسی اجتماعی می‌داند. اما در دیگر سئو ساختارگرایی مدعایش این است که جوامع سیستم‌های درهم تنیده ای هستند که ساختارهای اجتماعی بسیار متنوعی را در دل فرد جای داده‌اند. (سید اصف حسینی).

ساختارها معمولاً ثابت، پایدار و مستقل هستند، در نظریه ساختارگرا، کارگزار جزئی از ساختار است که در چارچوب اقتضات و الزامات مشخصی محصور است، و در واقع فرصت بازیگری مستقل را ندارد. به عبارت دیگر «افراد فراتر از چارچوب‌ها یا ساختارها نمی‌توانند عمل کنند و کنش فردی در داخل ساختار امکان پذیر است.» (صادق حقیقت، مسئله ساختار کارگزار در علوم اجتماعی ۱۳۸۹). برای درک بهتر نظریه بالا شواهدی از تاریخ می‌آوریم. در حدود سال ۱۷۲ شمسی در دشت قره چمن تبریز، عباس میرزا ولیعهد ناکم و فرمانده قشون شکست خورده فتحعلی شاه قاجار از سپاه روس، در دیدار با ژوهر فرستاده ویژه ناپلئون دیالوگی دارد که نشان از درک دقیق و دردی عمیق از ساختار متصلب حکومت قاجار است. وی به ژوهر می‌گوید: «...مگر جمعیت و کُنشگری فعالانه را نخواهد داشت. دوران نامزدی دوران شور و شعار است و به اقوال آن‌دل بسئن اشتباه همیشگی است. نهایتاً ضرب‌المثل زیبایی لری «تا مال مَن ای واژه آره مَن ای داره» به زیبایی نماینگر عصاره ای یادداشت بالاست.

چهارم

منوچهر حسن‌زاده، مدیر انتشارات «مروارید» در گذشت

منوچهر حسن‌زاده، مدیر انتشارات «مروارید» در آمریکا در ۹۱سالگی از دنیا رفت. یکی از اعضای هیئت مدیره انتشارات مروارید با تأیید این خبر به ایسا گفت: متأسفانه او امروز (شنبه، دوم تیر) از دنیا رفت. او درباره انتقال پیکر زنده‌یاد حسن‌زاده به ایران نیز خاطرنشان کرد: فکر نمی‌کنم پیکرش به ایران منتقل شود اما این موضوع قطعی نیست و هنوز فرزندان‌اش در این زمینه تصمیم نگرفته‌اند. انتشارات مروارید در سال ۱۳۴۰ بنا به پیشنهاد مجید روشنگر و با مشارکت فریدون نیکنام، منوچهر حسن‌زاده و پرویز علی‌بیک تأسیس شد.

نخستین کاری که انتشارات مروارید چاپ کرد، رمانی بود به نام «دلشکسته» کار ناتانیل وست که به ترجمه عبدالله توکل منتشر شد. فعالیت این انتشارات با چاپ شعرهای بیژن جلالی برای

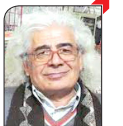
روزنامه همدلی

۰۲۱۸۸۸۳۹۴۵۱-۰۹۱۲۱۸۳۸۵۳۷

یادداشت‌های محمّدعلی

نگاهی به دفتر شعر «پشت جلد جهان» اثر سیمین رهنمایی

می‌خواهم دست‌هایت بدون‌د در شعرهایم

مه‌لیض شریفی

منتقد و پژوهشگر ادبیات

این دفتر شعر، دربردارنده ۱۳۵ شعر سپید متوسط و کوتاه‌ه‌هایکووار است.شاعر در پیشانی این دفتر، این مجموعه اشعار را به پسرش، کاوه رحمانی تقدیم کرده و از فهیمه حیدری، فرامرز دهگان و مهدی جعفری تشکر کرده است. سیمین رهنمایی از جمله شاعرانی است که همراه در شعر خود، حضور فعالی دارد، یعنی میان شاعر و سروده‌هایش فاصله‌ای نیست. او مثل فروغ فرخ زاد در شعرش زندگی می‌کند و

چهره او در «پشت جلد جهان» شعرش مشهود است، و به لونی واژگان و ایمزهای شعرش وضعیت و حالی از حالات شاعر را منعکس می‌کند، خودش می‌گوید: «هر کجا کاغذی بسوزد / شعری گرم می‌گیرد / بر لبان شاعری». و این حقیقتی است که از همان نخستین اثر او «شاید دیگر پیش نیاید» پیداست. عبدالعلی دستغیب با نقدی مفهومی بر این دفتر نخست سیمین رهنمایی، نوشته است: «رونمایه‌های اصلی اشعار، ناپایداری لحظه‌هاست، شاعر خودش را در جاده‌ای می‌بیند که بسیار طولانی است و ایستگاه پایانی ندارد.دیگر درنمایه اشعار این دفتر با پیوستگی با موضوع اصلی، حسرت گذشته‌هاست ... ما دنیایی را می‌بینیم که جای زیستن نیست. حوادث وحشتناک در کمین رهرو است و انسان‌ها و اشیا به صورتی تصنعی خود را نمایش می‌دهند.در این زمینه اشعار این دفتر، نگاه بر توات پرشت و درام‌های او را تداعی می‌کند ...»

(از درپچه نقد، جلد سوم)

رهنمایی در کوتاه سروده‌های «پشت جلد جهان» هم به فردیت خود توجه می‌کند و هم به جمعیت دیگران: «باری شان ابا کشتن پروانه‌ها / به پایان می‌رسد. کلمه‌هاو ترکیب‌های تصویری تشبیهی و استعاری و وصفی و غیر تصویری که برآمده از دنیای بیرونی و درونی شاعر است به اعتبار وضعیت محیط اجتماعی و ذهنیت مختص شاعر به عنوان سرچشمه‌ی عاطفه و تخیل‌سراینده آمده‌اند.

و بدین ترتیب باید کلمات بسامدی و واژه‌های غالب، مجموعه اشعار او را تعیین و مشخص کند و سبک و شیوه‌او را پیدا کرد: «روایه‌های تکه تکه، ابرهای سرگردان، کودتای پاییز، پرنده غریب، پایتخت مرگ و موریانه، اتافی از آن عنکبوت، ذهن زمین، هوش زیبا، وطن غریب، بوی کافور و سرب و باروت، رقص مرگ، آواز زنجیر، پشت جلد جهان، خانه مینابه، لب‌های باران، طواف تباه، قلمرو ابلیس، گلدسته غروبی کلاخان، زخم زمستان، لپچه‌ی لادن‌های گل مرده، سردخانه بیمارستان، نجوای دریا، سینه گورها، آستین‌ماه، زیر پوست شب، اعصاب‌السلحه،پشت سنگر، زیر سم اسبان، پرنده دیوار، کارخانه چوب بری، آوای دریا، گونه‌های پرخون، سپیده‌تابناک‌انده، شیشه‌های کلبوس، مدلوای دریا، گیسوان کوه، پوست گورستان، انده گذشتن باد، جنازه و موشک، لرزش‌لینجندهای محو، جهان‌سیاه، آبان

کتاب

«نظریه تمدن‌سازی ایرانی – اسلامی سعدی در قرن هفتم»

«نظریه تمدن‌سازی ایرانی- اسلامی سعدی در قرن هفتم» نوشته محمدتقی تسکین‌دوست منتشر شد. نویسنده در این کتاب ابتدا اشاره به شخصیت خودساخته، محققانه و پرتلاش حکیم سعدی کرده و در ادامه پس از تاملی بر دیباچه کتاب گلستان درباره باب اول، باب دوم، باب سوم، باب چهارم، پنجک، ششم، هفتم و هشتم گلستان توضیح داده است. در ادامه سبب نظم کتاب بوستان را بیان کرده، هر یک از باب‌های این اثر را تشریح کرده و بخش پایانی را بهرساله حکومتی نصیح‌الملوک اختصاص داده است. سخن سعدی مختصر است ولی دقیق و منطقی با واقعیت و حقیقت، حکایت است نه برای لالایی کودکان و خواب‌آنان

درپچه

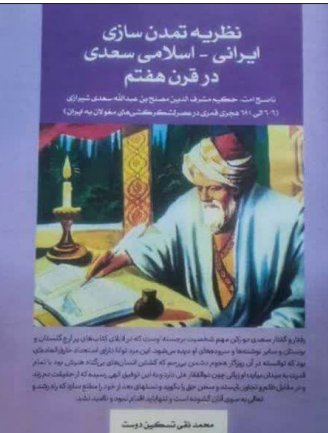

را خبر از آمدن پاییز می‌دهد. سپس یاد به یاری پرنده و نغمه‌های غریب تر شاعر می‌آید و برگ‌های درختان باغ بر خاک می‌نشینند و باد

پرنده در رنگ‌هاگم می‌شوند.

انگیز سورنالی با اسم‌های ذات «برگ، برگ‌ها، پرنده، دست و رنگ» آفریده است. اگر این شعر را با توجه به نشانه‌ها و قرآینی که در دفتر شعر «پشت جلد جهان» وجود دارد سمبولیسم رو به سوی سورئال بدلتیم، داستان غم‌انگیز و ترازیکی ترسیم می‌شود. خواننده با دو حالت «غمگین» و «شاد» می‌تواند به این شعر نگاه کند. از نگاه این نگارنده وقتی خواننده به کلمات پر بسامد «غریب، گم و گمشده، مرده، گورها، کلبوس، جنازه، زخم، سر برین، سردخانه مرگ، گورستان و ترکیب‌های نشانه‌دار «آبان نمناک، نیاز خونین، بوی کافور و سرب و باروت، بال پرنده، باوی گل مرده، پرنده دیوار و ...» نگاه می‌کند، دلخسته و مغمو می‌شود. سیمین رهنمایی با ۲۵ کلمه جهان متوسعی باز آفریده است و بی هیچ پادی و نشانه و ایما و اشاره مستقیم به اوضاع اجتماعی و سیاسی پریشان ایران و آشفتگی جهان، تابلوی خارق‌العاده‌ای خلق کرده است. سیمین رهنمایی، یک جاز از زبان احمد شاملو و چند جا از زبان سیروس نوذری استفاده کرده است اما زبان و بیان این دو شاعر را در شعر خود گوراده و شکل و مفهوم عرفانی و فلسفی و اجتماعی شعر آنها را تغییر داده و استحاله کرده و به تجربه‌های زیسمتی خود منطبق کرده است. بحث در این باره بسیار

است، می‌گذاریم به وقت دیگر که نقد مفهومی اصلا چیست؟ آیا ما اگر درباره‌ی موتیف‌های تنهایی، فراق، پیروی و مرگ در شعر رهنمایی حرف بزنیم، نقد مفهومی کرده‌ایم؟ اگر از فلسفه پذیرارشناسی و روشناسی و نقد هجرانی لاکان می‌کنند: زبان و تأثر سراسرنده از حس و تفکری که در رگرگه‌های سطرهای او سیلان و جریان می‌یابد از بازبد معماری عمودی و افقی کلام، مشخص می‌شود. «ابتدا آرام می‌خواند / برگی می‌افتد / برگی دیگر ... و تمام برگ‌ها / پرنده غریبی ست / آوازش غریب تر / باد می‌آید دست پرنده را می‌گیرد / گم می‌شوند در رنگ ها.»شاعر در این شعر، یک شکل طولی ایجاد کرده است و بدون آن که واژه «پاییز» را در شعر بیاورد، شعری شگرف و شوکه‌مند و فرمیک خلق کرده است. با نغمه‌گریبتر یک پرنده غریب و بی نام و نشان، آرام برگی می‌افتد و بیننده

زیارت اخیراً این کتاب را در ۷۹۹صفحه و با قیمت ۵۰۰هزار تومان عرضه کرده است.

روزنامه همدلی

بلبلی بی‌دل نوایی می‌زند
بادیمایی هوایی می‌زند
کس نمی‌بینم ز بیرون سرای
و اندروم مرحبایی می‌زند
آتش دارم که می‌سوزد وجود
چون بر او باد صبايي می‌زند
گرچه دریا را نمی‌بیند کنار
غرقه حالی دست و پایي می‌زند
فتنه‌ای بر بام باشد تا یکی
سر به دیوار سربایي می‌زند

مجازستان

■ بعد این همه سال هنوز باورم نمیشه باید تابستون‌ها هم کار کرد. تابستون مگه فقط برای کلاس سفالگری رفتن و کتاب‌خوندن و همسایه چمنی و سبم بازی کردن نبود؟ (The D)
■ یه زمانی کسی فلشی، رمی چیزی گم میکرد خودشو میکشست که وای عکسام پخش میشه و ازین داستانا.

الان طرف خودش عکساشو تو اینستا و بقیه برنامه های مجازی پخش میکنه. تفاوت نسل رو تو این موضوع قشنگ میشه درک کرد. (Sin-aRez)

■ دیشب کنار اتوبان قم تهران، اون منطقه که بو عن میزد همیشه، یه سگ رو دیدم که یه پاش لنگ می‌یاد و به سختی قدم می‌زد. انگار چند روز غذا نخورده بود، خیلی کثیف و زشت هم بود. داشتمت فکر می‌کردم این چه زندگی کثافتیه که این می‌کنه؟ که یهو یاد قسطام افتادم، اون سگ حتما بهتر از من زندگی می‌کنه. (قافو)
■ من نمی‌فهمم به فیلم شاهکار کلاسیک سینمایی تهش ۴ میدین. به راننده عالی مودب کولردار ۴ میدین. به بیستاز عالی ۴ میدین. اون ۵ رو با خودت میخوای ببری تو دل نیستی بعد مرگت؟ استفاده کن دریگه. (Woody)
■ اگه تو جمع یکی بود که کسی باهاش حرف نمیزد شما باهاش حرف بزنید اگه یکی عکس گذاشت کسی براش کامنت نداشت شما بذارید اگه کسی یه کار خوبی کرد و کسی ازش تشکر نکرد شما بکنید و در انتها اینکه نذارید کسی فکر کنه کافی نیست. (Mehji)

کوتاه‌گوین

بار «قدیمی‌ترین کشتی شکسته» جهان در شرق مدیترانه کشف شد

باستان‌شناسان اسرائیلی می‌گویند که بار قدیمی‌ترین کشتی شکسته جهان که در عمق دریا کشف می‌شود را در شرق مدیترانه یافته‌اند. صدها کوزه قدیمی ذخیره مواد غذایی که قدمت آنها ۳۳۰۰سال تصور می‌شود در ۹۰کیلومتری ساحل شمالی اسرائیل در عمق ۸۰۰متری دریا کشف شد. کارشناسان در سازمان آثار باستانی اسرائیل (آی‌ای‌ای) می‌گویند که این کشف نشان می‌دهد که دریانوردان در آن دوران قادر به جهت‌یابی در دریاها با استفاده از اجرام آسمانی بودند و مسیر خود را با کمک خورشید و ستارگان پیدا می‌کردند. این کشتی شکسته در جریان مطالعات کشفی نفت و گاز پیدا شد، به گفته سازمان آثار باستانی اسرائیل این کشتی «اولین و قدیمی‌ترین» کشتی‌ای است که در این منطقه پیدا می‌شود و احتمالاً در جریان یک طوفان یا در حمله دزدان دریایی غرق شد.
چیکوب شارویت، مدیره واحد دریایی این سازمان، گفت: «این یافته‌ها بهتر از هر زمان دیگر مهارت‌های ناوبری دریانوردان عصر باستان را به ما نشان می‌دهد.» توضیح تصویر،تصویری که در جریان مطالعات نفتی تهیه شده، بقایای کشتی شکسته را در عمق دریا نشان می‌دهد به گفته او این نشان می‌دهد که اجداد ما قادر به گذر از دریای مدیترانه «بدون آنکه هیچ ساحلی در دیدرس آنها باشد بودند.»
«از نقطه نظر جغرافیایی، در این نوع کشتیرانی فقط اقی نسبت که در هر سو دیده می‌شود، آنها برای جهت‌یابی احتمالاً از اجرام سماوی استفاده می‌کردند، با رویت و اندازه‌گیری زاویه خورشید و موقعیت ستارگان.»
بار کشتی را زیردریایی‌های متعلق به شرکت نفت و گاز «اِی‌ژئین» که به دنبال منابع باالوقه انرژی بودند شناسایی کردند. کارنیت باهارتان از این شرکت گفت که دوربین‌های شناسورها «آنچه شبیه تل بزرگی از کوزه‌های تلبیار شده در بستر دریا» به نظر می‌رسید را شناسایی کردند. در جریان این عملیات فقط دو کوزه با ابزارهای ویژه از دریا خارج شد تا باقی‌آثار عتیقه در این نقطه آسببی نبیند، تصور می‌شود این کوزه‌ها مورد استفاده کنعانیان بود که در ناحیه‌ای از ترکیه امروز تا مصر زندگی می‌کردند. دکتر باهارتان اینها را یک «کشف» حقیقتاً هیجان‌انگیز» توصیف می‌کند. او گفت که فقط دو کشتی شکسته دیگر، متعلق به اواخر عصر برنز، در دریای مدیترانه کشف شده است که هر دو به فاصله نسبتاً کم از ساحل ترکیه با ابزارهای معمولی غواصی پیدا شد.
خانم باهارتان گفت: «براساس این دو یافته، فرضیه آکادمیک تاکنون این بوده است که تجارت در آن زمان برای تأمین امنیت کشتی‌ها از طریق آب‌های ساحلی میان بنادر، بدون آنکه خط ساحل از دیدرس خارج شود، انجام می‌شد.»
کشف این قایق اکنون کل درک ما از توانایی‌های دریانوردی مردم عصر باستان را تغییر می‌دهد.»
«این اولین کشتی است که در چنین فاصله دوری از ساحل پیدا می‌شود، در جایی که اصلا نشانه‌های خشکی قابل رویت نبود.»
انتظار می‌رود که این کوزه‌ها امسال تابستان در «محوطه ملی باستان‌شناسی اسرائیل» در بیت المقدس به نمایش درآید.

ایلیا برزنی‌کاس - لیتوانی